

Uppdatering av konjunkturbilden April 2020

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten. I augusti görs en kortare **uppdatering av konjunkturbilden**, som omfattar en handfull sidor med tabeller och grafer. En sådan uppdatering görs även i april 2020 till följd av covid-19-pandemin.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier, Working paper, PM** och som remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken hittar du under www.konj.se/statistik.

Förord

Arbetet med uppdateringen av konjunkturbilden i april har letts av prognoschef Ylva Hedén Westerdahl. I uppdateringen har inkommande statistik beaktats till och med den 27 april 2020.

Stockholm i april 2020

Urban Hansson Brusewitz
Generaldirektör

Innehåll

Uppdatering av konjunkturbilden.....	5
Makroekonomiskt basscenario	5
Offentliga finanser.....	9

RUTOR

Direkta offentligfinansiella kostnader av alternativa regler och volymer	12
--	----

FÖRDJUPNINGAR

Alternativt scenario	14
----------------------------	----

Uppdatering av konjunkturbilden

Utvecklingen under april tyder på att covid-19-pandemin kommer att slå betydligt hårdare på den svenska ekonomin än vad som förutsågs i *Konjunkturläget April 2020*. Den globala ekonomin utvecklas sämre än väntat, vilket drabbar de svenska exportföretagen som även hämmas av problem med internationella leveranskedjor. Indikatorer i Konjunkturinstitutets företagsbarometer och hushållsbarometer föll i april till bottenivåer och pekar på en snabb och kraftig inbromsning, inte minst inom stora delar av tjänstesektorn. Bedömningen får stöd av att Tillväxtverket de senaste veckorna fått in ansökningar om korttidspermittering som rör över 350 000 personer. Tillsammans med regeringens andra stödåtgärder bromsar permitteringarna uppgången i arbetslösheten. BNP faller i Konjunkturinstitutets uppdaterade basscenario med 7 procent i år. Stödåtgärderna bidrar samtidigt till att det offentligfinansiella sparandet minskar till -6 procent som andel av BNP i år. Den i utgångsläget relativt låga Maastrichtskulden gör att det trots detta finns ett stort utrymme att öka stödinsatserna för att mildra konjunkturedgången och förbättra förutsättningarna för den kommande konjunkturåterhämtningen, om så skulle anses motiverat.

Makroekonomiskt basscenario

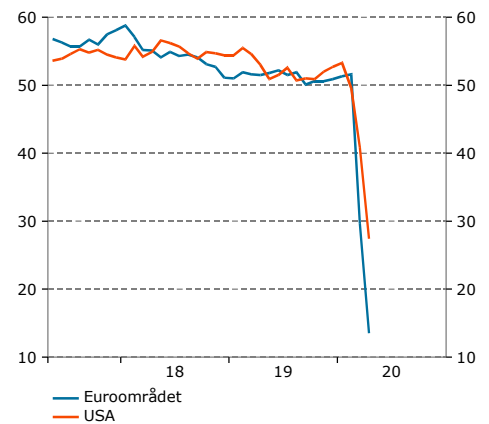
Det står nu klart att den pågående covid-19-pandemin kommer att få mycket stora negativa konsekvenser för den globala ekonomin. För att bromsa smittspridningen har myndigheterna i flertalet länder i varierande grad stängt ner verksamheter som inte är livsnödvändiga och begränsat den sociala rörligheten. Restriktionerna innebär att den internationella handeln försvåras och att internationella leveranskedjor bryts. Den snabba ekonomiska inbromsningen avspeglas tydligt i olika enkätundersökningar gjorda under april månad. Exempelvis rasade inköpschefsindex ner till historiska bottenivåer i såväl USA som euroområdet (se diagram 1). De dystra utsikterna syns även på aktiebörserna som fallit kraftigt sedan inledningen av året, även om de skett en viss återhämtning de senaste veckorna (se diagram 2).

Internationella valutafonden (IMF) bedömer nu att BNP faller med 7,5 procent i år i euroområdet och med nära 6 procent i USA.¹ IMF gör samtidigt bedömningen att världshandeln minskar med 11 procent i år, en bedömning som ges stöd av bland annat en mycket kraftig nedgång i containerindex i februari.²

¹ Se IMF World Economic Outlook April 2020, www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020.

² Containerindex mäter fraktvolymer (containers) mellan flertalet stora hamnar i världen. Containerindex publiceras varje månad av RWI Essen och finns tillgängligt via www.isl.org/en/containerindex.

Diagram 1 Inköpschefsindex (composite) i euroområdet och USA
Index, månadsvärden

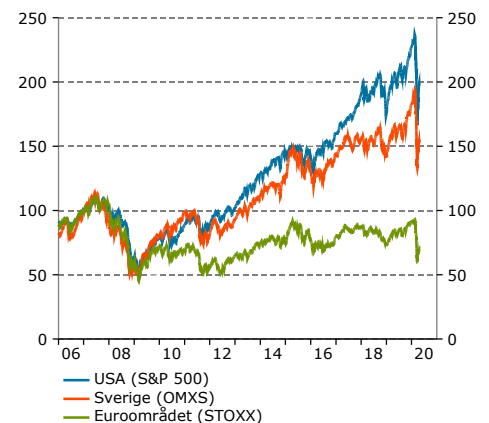

Anm. Ett värde på 50 indikerar oförändrad aktivitet.

Källor: IHS Markit och Macrobond.

Diagram 2 Börsutveckling

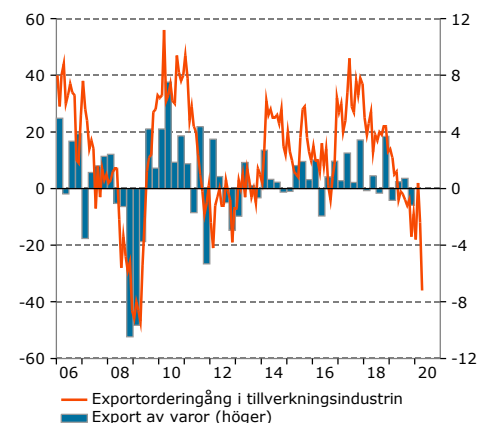
Index 2006-12-29=100, dagsvärden, 5-dagars glidande medelvärde

Källor: Standard & Poor's, Nasdaq OMX, STOXX och Macrobond.

Diagram 3 Exportordergång i tillverkningsindustrin och export av varor

Nettotal, säsongrensade månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Detta är sammantaget en betydligt svagare internationell utveckling än den bedömning Konjunkturinstitutet gjorde så sent som för en månad sedan i *Konjunkturläget* April 2020 (publiceringsdatum 1 april). I basscenariot i denna konjunkturuppdatering antas att global BNP faller med 3 procent i år, vilket är i linje med IMF:s senaste prognos (se tabell 1).

SVENSK EXPORT MINSKAR KRAFTIGT DET ANDRA KVARTALET

Den kraftiga inbromsningen i omvärlden och har lett till att exportorderingen nu minskar för en stor majoritet av företagen i den svenska industrin (se diagram 3). Andelen företag som uppgav brist på efterfrågan som främsta produktionshinder minskade trots detta något i den senaste företagsbarometern. I stället steg andelen företag som uppgav ”andra faktorer” kraftigt till en rekordhög nivå (se diagram 4). Detta är med stor sannolikhet ett utslag av att företagen har problem med leveranser av insatsvaror till följd av störningar i de internationella leveranskedjorna. Samtidigt föll nettotalet för industrins produktionsplaner abruptt till den i särklass lägsta nivån som registrerats sedan de månadsvisa mätningarna började år 1996 (se diagram 5). Även konfidensindikatorn för industrin föll tillbaka kraftigt i den senaste företagsbarometern och den ligger nu på ungefär samma nivå som bottennoteringarna i samband med att finanskrisen bröt ut 2008 (se diagram 6).

Konjunkturinstitutet bedömer nu att svensk export faller med 18 procent det andra kvartalet i år (se diagram 7). Detta är en betydligt kraftigare inbromsning än vad som förutsågs i basscenariot i *Konjunkturläget* April 2020.

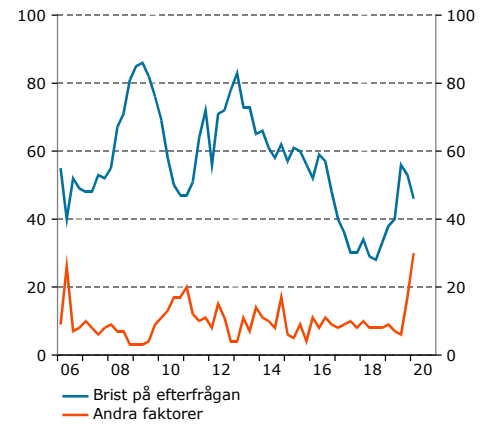
RESTRIKTIONER OCH ÄNDRAT BETEENDE HÅLLER TILLBAKA HUSHÅLLENS KONSUMTION

Myndigheternas restriktioner och befolkningens ändrade beteende slår hårt mot bland annat hotell- och restaurangbranschen, resebranschen och olika idrotts-, nöjes- och kulturevenemang. Men även andra delar av tjänstebranscherna påverkas kraftigt. För tjänstebranscherna som helhet föll konfidensindikatorn i den senaste företagsbarometern till den klart lägsta nivån som uppmätts sedan de månadsvisa mätningarna började år 1996 (se diagram 6). Samtliga delindex som ingår i konfidensindikatorn föll till sin lägsta uppmätta nivå. Den abrupta nedgången i förväntad efterfrågan gav det största bidraget till nedgången i konfidensindikatorn (se diagram 5).

Sentimentet har försvagats kraftigt även inom handeln. Inom sällanköpshandeln, partihandeln och handeln med motorfordon föll konfidensindikatorn tillbaka kraftigt i den senaste företagsbarometern. I dagligvaruhandeln är konfidensindikatorn däremot på den högsta nivån sedan mätningarna började år 2000. Införda restriktioner och rekommendationer om social distansering har gynnat handeln med dagligvaror. Trots det ljusare läget i

Diagram 4 Främsta produktionshinder, industrin

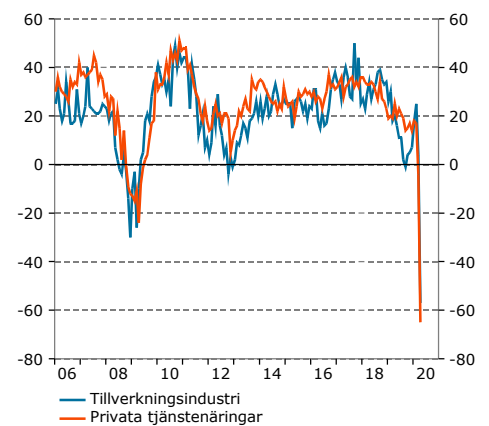
Andel svarande i procent, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 5 Produktionsplaner i olika branscher

Nettotal, säsongsrensade månadsvärden

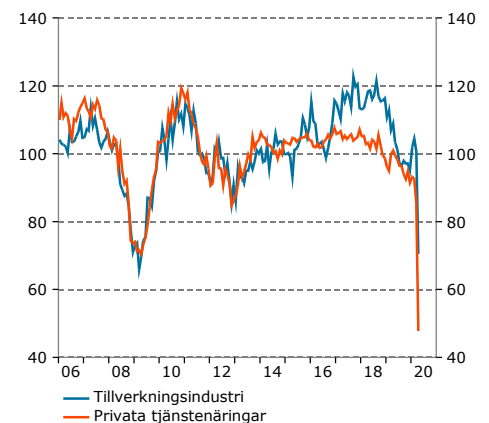

Anm. För privata tjänstenäringsbranschen avses förväntad efterfrågan.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 6 Konfidensindikatorer i olika branscher

Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

dagligvaruhandeln har konfidensindikatorn för handeln som helhet fallit till ungefär samma nivå som bottennoteringarna i samband med att finanskrisen bröt ut 2008.

Konjunktur nedgången kommer att drabba många hushåll hårt när företag går i konkurs, arbetslösheten stiger och tillgångspriser faller. De dystra ekonomiska utsikterna för hushållen avspeglas i förtroendeindikatorn i hushållsbarometern som i april föll till samma låga nivåer som när finanskrisen bröt ut 2008 (se diagram 8). Under inledningen av finanskrisen drog inte hushållen ner på konsumtionen särskilt mycket. Den här gången är dock förutsättningarna för hushållen radikalt annorlunda. Restriktioner för att begränsa social rörlighet och ändrat beteende väntas leda till att konsumtionen rasar med över 10 procent det andra kvartalet. Det är ett betydligt större fall än vad som förutspåddes för en månad sedan (se diagram 8).

SVENSK BNP FALLER MED 11 PROCENT DET ANDRA KVARTALET

I Konjunkturinstitutets basscenario faller BNP med 11 procent det andra kvartalet i år (se diagram 9). Det är en nedrevidering med mer än 4 procentenheter jämfört med basscenariot i *Konjunkturläget* April 2020. Ett fall i BNP med 11 procent på ett kvartal är ett historiskt stort ras. Osäkerheten i bedömningen är dock betydligt större än normalt. Det beror bland annat på att det är svårt att värdera hur produktion och efterfrågan hänger samman med de exceptionella förändringar i olika indikatorer som observerats i olika enkätundersökningar som företagsbarometern och hushållsbarometern.

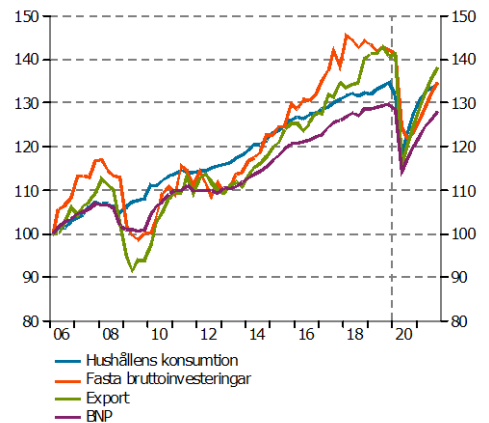
Precis som i basscenariot i *Konjunkturläget* April 2020 väntas ekonomin börja växa igen det tredje kvartalet i år. Sett till helåret 2020 faller BNP med 7 procent (se tabell 1). Lågkonjunkturen blir därmed synnerligen djup och återhämtningen bedöms ta lång tid. I slutet av nästa år väntas ekonomin ha återhämtat sig så pass att BNP åter är på ungefär samma nivå som det sista kvartalet 2019 (se diagram 7).

STÖDÅTGÄRDER MILDRAR UPPGÅNGEN I ARBETSLÖSHETEN

Den snabba inbromsningen i den svenska ekonomin syns även i svaren i företagsbarometern angående antalet anställda. I april föll indikatorn för antalet anställda kraftigt och det var 26 procentenheter fler företag som uppgav att antalet anställda hade minskat än som angav att det hade ökat (se diagram 10). Anställningsplanerna föll än kraftigare och de ligger nu på den lägsta nivån sedan mätningarna började år 2001. Även varselstatistiken pekar på att läget på arbetsmarknaden fortsätter att försämrats mycket snabbt. I mars varslades över 40 000 personer om uppsägning och under de första 26 dagarna i april varslades ytterligare drygt 20 000 personer, vilket är rekordhöga varselantal (se diagram 11). Samtidigt minskade både sysselsättningen och

Diagram 7 Hushållens konsumtion, fasta bruttoinvesteringar, export och BNP

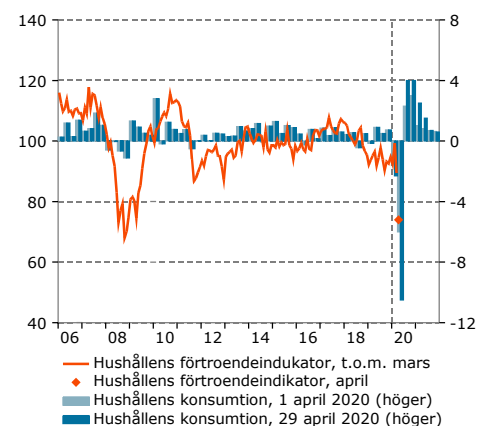
Index 2006 kvartal 1=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 8 Hushållens förtroendeindikator och hushållens konsumtion

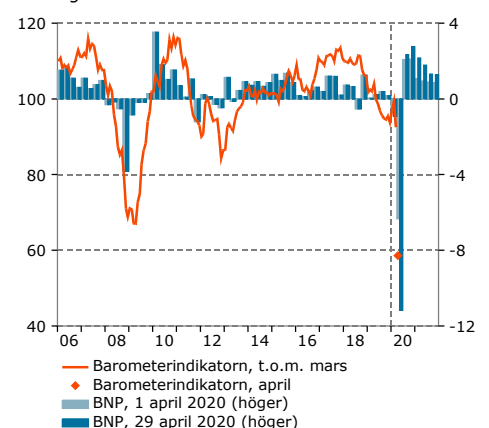
Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 9 Barometerindikatorn och BNP

Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

arbetskraften rejält i mars enligt SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU), vilket tyder på att många tillfälligt anställda och timanställda förlorade jobbet redan förra månaden. Sammantaget ger detta en betydligt dystrare bild av arbetsmarknaden än vad som presenterades i *Konjunkturläget* April 2020.

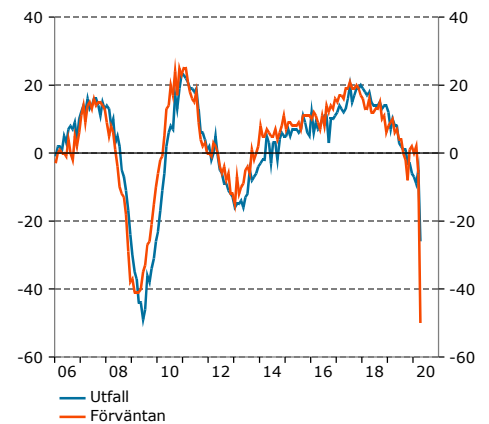
Nedgången i sysselsättningen bromsas dock av att en stor del av de anställda i näringslivet korttidspermitteras enligt den tillfälliga lagen om korttidspermittering. I *Konjunkturläget* April 2020 antogs att i genomsnitt 100 000 personer kommer att vara korttidspermitterade under de tre sista kvartalen i år. Antalet ansökningar om korttidspermitteringar har dock blivit mycket större än väntat och berör redan över 350 000 personer. Dessutom har taket för permitteringarna tillfälligt höjts från 60 till 80 procent av arbetstiden under perioden maj-juli och den statliga subventionsgraden uppgår då till 75 procent. Bedömningen är nu att i genomsnitt 360 000 personer kommer att vara korttidspermitterade det andra kvartalet i år, varefter antalet minskar långsamt under det andra halvåret i takt med att ekonomin återhämtar sig.

De omfattande permitteringarna innebär att sysselsättningen faller betydligt mindre det andra kvartalet än antalet arbetade timmar (se diagram 12). Uppgången i arbetslösheten blir trots detta kraftig. Bedömningen är nu att den stiger till 11,5 procent det andra kvartalet, vilket är ca 2,5 procentenheter högre än i basscenariot i *Konjunkturläget* April 2020 (se diagram 13). Utan korttidspermitteringarna skulle dock arbetslösheten kunnat komma att överstiga 15 procent. Arbetslösheten minskar något under hösten när ekonomin återhämtar sig men nedgången är blygsam eftersom återhämtningen främst medför att de som är permitterade ökar sin arbetstid. I början av nästa år upphör den tillfälliga lagen om korttidspermittering men Konjunkturinstitutet antar att regeringen då har aktiverat möjligheten till korttidsarbete där staten står för en tredjedel av kostnaden. Eftersom subventionsgraden då är mycket lägre antas det medföra att antalet personer som omfattas av stöd minskar markant och arbetslösheten stiger därför igen i början av 2021.

De omfattande permitteringarna under 2020 och den relativt höga statliga subventionsgraden verkar återhållande på arbetslösheten och antalet företagskonkurser. Permitteringarna är tillsammans med sänkta arbetsgivaravgifter viktiga delar i politiken för att bromsa konjunkturedgången. Samtidigt innebär åtgärderna stora kostnader för staten (se avsnittet "Offentliga finanser" nedan). Det offentligfinansiella sparandet bedöms bli kraftigt negativt i år (se tabell 1) och finanspolitiken får en expansiv inriktning. Skulle stödet till näringslivet behöva ökas ytterligare för att bromsa konjunkturedgången finns det enligt Konjunkturinstitutets bedömning fortsatt ett stort utrymme för detta eftersom Maastrichtskulden fortsatt är relativt låg, även om den stiger i år (se diagram 14). Riskerna för en sämre makroekonomisk utveckling än i basscenariot överväger dock, vilket illustreras i fördjupningen "Alternativt scenario". Maastrichtskulden växer i det alternativa scenariot till betydligt över 50 procent av BNP 2021,

Diagram 10 Antal anställda i näringslivet

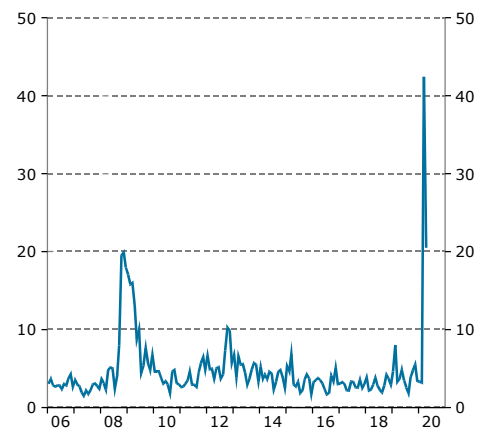
Nettotal, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 11 Varsel

Tusental personer, månadsvärden

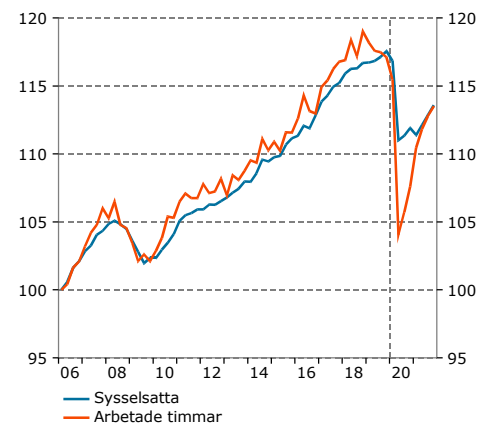

Anm. För april månad avses varsel som inkommit till och med 26 april.

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Diagram 12 Sysselsatta och arbetade timmar

Index 2006 kvartal 1=100, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

trots att inga extra aktiva finanspolitiska åtgärder vidtas. Det är därför viktigt att ha ett utrymme kvar för finanspolitiska åtgärder i händelse av en sämre utveckling än i basscenariot.

RIKSBANKEN SÄNKER INTE REPORÄNTAN

I *Konjunkturläget* April 2020 förutsågs att KPIF-inflationen faller till 0,5 procent i år för att sedan öka till 1,4 procent nästa år. Denna bild står sig i allt väsentligt, trots att konjunkturutsikterna nu är än svagare. Riksbanken har varit tydliga i sin kommunikation att de inte förutser en sänkning av reporäntan till under noll procent, trots svaga inflationsutsikter och trots den förestående synnerligen djupa lågkonjunkturen. Konjunkturinstitutet gör dock bedömningen att det vore lämpligt att sänka reporäntan, även om det under rådande omständigheter inte är Riksbankens viktigaste verktyg för att ge stöd åt det finansiella systemet och motverka lågkonjunkturen.

Tabell 1 Uppdaterat basscenario och revideringar jämfört med basscenariot i *Konjunkturläget* April 2020 (publicerat den 1 april 2020)

Procentuell förändring respektive procentenheter om inget annat anges

	2019	2020	Diff	2021	Diff
Global BNP	2,9	-3,0	-2,2	5,8	1,4
BNP Sverige, marknadspris	1,2	-7,0	-3,9	4,8	1,3
Sysselsättning	0,7	-3,7	-2,1	-0,3	-0,4
Arbetslöshet ¹	6,8	10,2	1,5	11,0	2,1
Timlön ²	3,9	5,1	2,8	-0,4	-2,6
KPI	1,8	0,6	0,1	1,5	0,2
KPIF	1,7	0,5	0,1	1,5	0,2
Reporänta ^{3,4}	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentligt finansiellt sparande ⁵	0,4	-6,3	-2,7	-3,2	-1,3
Maastrichtskulden ⁵	35,1	44,7	3,8	44,2	4,5

¹ Procent av arbetskraften. ² Enligt nationalräkenskaperna för näringslivet. ³ Procent. ⁴ Vid årets slut. ⁵ Procent av BNP.

Anm. Timlönen enligt nationalräkenskaperna påverkas kraftigt av korttidspermitteringarna 2020 och 2021, se *Konjunkturläget* April 2020.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande basscenario och basscenariot i *Konjunkturläget* April 2020. Ett positivt värde innebär en upprevidering.

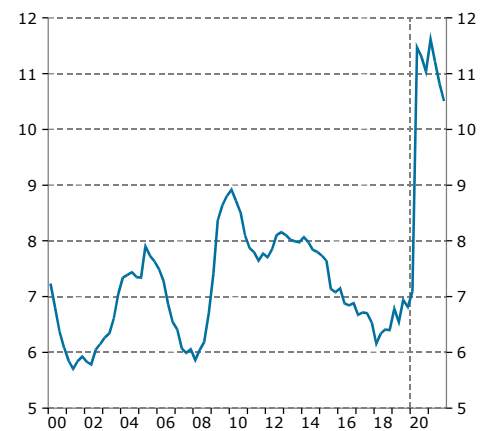
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

För att stödja företag, hushåll och kommunsektorn i den kraftiga nedgången i den ekonomiska aktiviteten har regeringen beslutat om många åtgärder de senaste månaderna. Konjunkturinstitutet bedömer också att än fler åtgärder kommer att genomföras under 2020. I Konjunkturinstitutets basscenario faller det offentliga finansiella sparandet till -6,3 procent av BNP 2020 och Maastrichtskulden stiger ca 10 procentenheter till nästan 45 procent av BNP. Det är en märkbart sämre utveckling än i

Diagram 13 Arbetslöshet

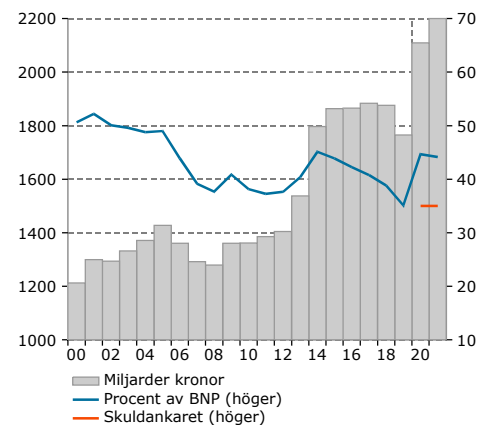
Procent av arbetskraften, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 14 Maastrichtskuld

Miljarder kronor respektive procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturläget April 2020 och beror både på en försämrad makroekonomisk utveckling och mer omfattande finanspolitiska stödåtgärder.

FINANSPOLITISKA ÅTGÄRDER 2020 OCH 2021

Under mars och april har regeringen lagt fram flera extra ändringsbudgetar med stöd till företag, hushåll och kommunsektorn. I vårändringsbudgeten fanns ytterligare stöd som har aviserats under mars och april men inte preciserats i någon extra ändringsbudget. Sammantaget uppgår åtgärderna som påverkar finansiellt sparande i de extra ändringsbudgetarna och vårändringsbudgeten till 105 miljarder kronor 2020 (se kolumn 3 och 4 i tabell 2).

Ansökningarna om korttidspermittering till Tillväxtverket har ökat kraftigt. I *Konjunkturläget* April 2020 antog Konjunkturinstitutet att antalet korttidspermitterade i genomsnitt skulle uppgå till 100 000 personer under årets tre sista kvartal medan regeringen antog 120 000 i vårpropositionen den 15 april. I denna konjunkturuppdatering antar Konjunkturinstitutet 316 000 personer vilket, under antagandet att den genomsnittliga permitteringsgraden är 65 procent, kostar 57 miljarder kronor (det utgör ungefär hälften av de totala transfereringarna till företagen, se tabell 2).

Konjunkturinstitutet antar vidare att flera av de förslag som regeringen har presenterat kommer att behövas under en längre tid än vad regeringen hittills angett (se marginalrutan ”Åtgärder våren 2020”). Dessa rör sjuklöneansvaret och sjukpenning i stället för karensavdrag, vilka Konjunkturinstitutet antar förlängs till och med september.

Konjunkturinstitutet anser att ytterligare stöd till kommuner och företag, utöver vad som hittills beslutats och aviserats för 2020, är lämpliga. Konjunkturinstitutet antar också att det kommer tillföras ytterligare 20 miljarder kronor till kommuner och regioner i form av statsbidrag, främst till följd av en svagare utveckling av skatteinkomsterna, och stöd till företag motsvarande 50 miljarder kronor 2020. Utökade stöd till företag skulle kunna ske i form av de alternativ som kostnadsberäknas i rutan ”Direkta offentligfinansiella kostnader av alternativa regler och volymer”, det vill säga förlängning och/eller utvidgning av nedsättningen av arbetsgivaravgiften och ökat statligt stöd inom ramen för systemen för korttidspermittering respektive korttidsarbete. Det skulle också kunna vara andra åtgärder som lyfter bort kostnader från företagen.

För 2021 antas att en del av de av Konjunkturinstitutet antagna stöden för 2020 till kommunsektorn och företagen finns kvar. Dock behöver de inte vara utformade på samma sätt för 2021 som för 2020. Därutöver antas att höjningen och breddningen av arbetslöshetsersättningen för 2020 finns kvar även 2021. Osäkerheten är dock ovanligt stor och synen på utvecklingen 2021 kan komma att revideras betydligt. Konjunktur-

Åtgärder våren 2020

Regeringens åtgärder i samband med covid-19

- Stöd till vissa myndigheter
- Statsbidrag till kommuner och regioner
- Korttidspermittering
- Sjukpenning istället för karensavdrag halva mars samt april och maj
- Staten tar över sjuklöneansvaret för april och maj
- Stöd till kultur- och idrottsvärlden
- Tillfälligt sänkta socialavgifter för mars till och med juni
- Ersättning för hyreskostnader
- Likviditetsstöd åtgärder och inrättande av företagsakut

Utökade åtgärder i Konjunkturinstitutets basscenario för 2020

- Staten tar sjuklöneansvaret även för juni till och med september
- Sjukpenning istället för karensavdrag även för juni till och med september
- Ytterligare stöd till företag
- Mer kompensation till kommuner och regioner via statsbidrag

institutet kommer därför att återkomma i *Konjunkturläget* juni 2020 med en uppdaterad syn på lämplig finanspolitik 2021.

Tabell 2 Finanspolitiska åtgärder för 2020

Miljarder kronor

	BP 2020	FiU EÄB	EÄB	VÄB	KI:s fin.pol	Totalt
Utgifter (a)	16,5	1,7	26,2	46,1	125,5	215,9
Statlig konsumtion	5,0	-0,1	0,2	5,5	0,0	10,5
Statsbidrag till kommuner och regioner	7,4	2,0	2,0	22,8	20,0	54,2
Transfereringar till företag	-1,1	0,0	13,3	17,5	96,9 ¹	126,6
Transfereringar till kommuner och regioner ²	0,0	0,0	1,7	0,0	3,3	5,0
Transfereringar till hushåll	-0,1	-0,2	9,0	0,3	5,3	14,3
Transfereringar till utland	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3
Offentliga investeringar	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Inkomster (b)	-14,4	1,7	-32,7	0,0	0,0	-45,4
Hushållens direkta skatter	-12,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-12,2
Produktionsskatter	-2,6	1,7	-32,7	0,0	0,0	-33,6
Produktskatter	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Påverkan på statens finansiella sparande (b-a)	-30,9	0,0	-58,9	-46,1	-125,5	-261,3

¹ I detta belopp ingår Konjunkturinstitutets antagande om ytterligare 50 miljarder kronor i stöd till företagen. Detta kan vara flera olika stödåtgärder (se exempel i rutan "Direkta offentligfinansiella kostnader av alternativa regler och volymer" nedan). Utöver dessa 50 miljarder kronor ingår i beloppet effekter av större volymer och förlängda åtgärder. Det gäller dels en förlängning av att staten tar över sjuklöneansvaret för juni-september (se marginalrutan "Åtgärder våren 2020"), dels antagandet om antalet personer som är korttidspermitterade, där Konjunkturinstitutet antar att 316 000 personer i genomsnitt är korttidspermitterade under årets tre sista kvartal i stället för regeringens antagande om 120 000 personer. Denna volymeffekt skulle också kunna ses som en del av de automatiska stabilisatorerna i stället för som en del av den aktiva finanspolitiken.² Avser kompensation för sjuklöneansvar.

Anm. Med FiU EÄB avses det utskottsinitiativ till extraändringsbudget som riksdagen beslutade om den 19 februari. Med EÄB menas de extraändringsbudgetar som kommit (prop. 2019/20:132, 136, 142, 146, 151). Med VÄB menas Vårändringsbudgeten som kom den 15 april. I regeringens tabeller i VÄB över utgifter ingår också 11 miljarder kronor till följd av större volymer inom arbetslöshetsförsäkringen och föräldraförsäkringen. Dessa bortses från i ovanstående tabell. I kolumnen KI:s fin.pol redovisas den finanspolitik som Konjunkturinstitutet har antagit utöver det som presenterats i en proposition.

Källa: Konjunkturinstitutet.

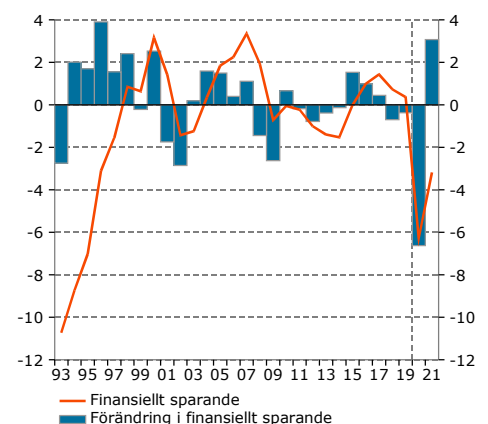
FINANSIELLT SPARANDE 2020 PÅ LÄGSTA NIVÅN SEDAN 90-TALSKRISEN

Det finansiella sparandet faller till -6,3 procent av BNP 2020 i basscenariot vilket är den lägsta nivån sedan 90-talskrisen (se diagram 15). I Konjunkturinstitutets alternativa scenario, där den makroekonomiska utvecklingen är ännu sämre, uppgår det finansiella sparandet till -8,5 procent av BNP.³

De finanspolitiska åtgärder som gjorts, och som Konjunkturinstitutet antar kommer förstärkas för att stötta hushåll, kommuner, regioner och företag, gör att den offentliga sektorns finansiella sparande minskar (se tabell 2). Till följd av den kraftiga inbromsningen av ekonomin faller skatteinkomsterna. Nästa år

Diagram 15 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

³ Se fördjupningen "Alternativt scenario".

förbättras det finansiella sparandet och bedöms bli –3,2 procent av BNP. Det beror både på att ekonomin börjar återhämta sig och att vissa finanspolitiska åtgärder under 2020 är tillfälliga och därmed inte fortsätter under 2021.

I år blir Maastrichtskulden ca 45 procent av BNP i basscenariot, vilket är en ökning med nästan 10 procentenheter jämfört med 2019 (se diagram 14). Nästa år minskar Maastrichtskulden som andel av BNP marginellt. I Konjunkturinstitutets alternativa scenario nedan uppgår Maastrichtskulden i år till ca 48 procent av BNP och ökar ytterligare till 53 procent 2021.

Att Maastrichtskulden ökar i år beror dels på det negativa sparandet i offentlig sektor, dels på att regeringen genomför ett antal åtgärder för att förbättra företagens likviditet såsom anstånd med skattebetalningar.⁴ Dessa likviditetsstärkande åtgärder påverkar inte statens finansiella sparande men väl statsskulden och därmed Maastrichtskulden. Att Maastrichtskulden ökar som andel av BNP beror också på det kraftiga fallet i BNP.

Direkta offentligfinansiella kostnader av alternativa regler och volymer

I denna ruta presenteras beräkningar av direkta kostnader för alternativa antaganden kring regler och volymer. Andra effekter på exempelvis produktion och sysselsättning beaktas inte.

Arbetsgivaravgifter

Regeringen har infört en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifterna mellan mars och juni 2020, vilket innebär att arbetsgivare endast betalar ålderspensionsavgift för maximalt 30 anställda och med en lönegräns på 25 000 kronor. Det bedöms kosta 30 miljarder kronor. Denna åtgärd skulle kunna utökas på flera sätt. Om åtgärden förlängs skulle det kosta 8 miljarder kronor per månad. Om även ålderspensionsavgiften tas med i nedsättningen skulle det kosta ytterligare 4 miljarder kronor per månad. Om gränsen för det antal anställda som sänkningen gäller höjs från nuvarande 30 personer till 100 personer skulle det kosta 2 miljarder kronor per månad. Om i stället lönegränsen skulle höjas från 25 000 kronor till 35 000 kronor per månad och anställd skulle det innebära att fler berörs av reformen eftersom färre slår i taket. Med en genomsnittlig lön på 30 000 kronor skulle det kosta staten 1,5 miljarder kronor per månad.

⁴ Låneramen för Svensk Exportkredit har ökat från 125 miljarder kronor till 200 miljarder kronor. I mars beslöt Svensk Exportkredit att nyttja 10 miljarder kronor av sin totala låneram vilket höjer statsskulden med motsvarande belopp. Regeringen har därtill utfäst omfattande garantiförbindelser genom den så kallade företagsakuten. I den mån som avgiften för att nyttja de likviditetsförstärkande åtgärderna understiger eventuella kreditförluster kommer statens sparande och statsskulden att påverkas ogynnsamt.

Korttidsarbete

Konjunkturinstitutet antar att antalet korttidspermitterade i genomsnitt är 316 000 personer under årets tre sista kvartal men bedömningen kring volymen är mycket osäker. Om antalet personer blir i genomsnitt 100 000 fler under årets tre sista kvartal skulle det kosta 18 miljarder kronor mer för helåret.

Om 316 000 personer enligt Konjunkturinstitutets antagande permitteras till 65 procent under det andra kvartalet då det även finns en nedsättning för arbetsgivaravgiften, för att sedan heltidspermitteras under årets två sista kvartal skulle kostnaden för permitteringarna öka till ca 80 miljarder kronor 2020. Detta motsvarar en genomsnittlig permittering på knappt 90 procent under årets tre sista kvartal. Det ska jämföras med de 57 miljarder kronor under Konjunkturinstitutets antagande om ca 65 procent i genomsnittlig permittering under årets tre sista kvartal.

För 2021 antar Konjunkturinstitutet att i genomsnitt 44 000 personer är i korttidsarbete. Om subventionsgraden skulle höjas från nuvarande 33 procent till samma grad som korttidspermitteringar, det vill säga 75 procent, skulle det kosta 5 miljarder kronor extra 2021. Om volymen dessutom blir högre än vad Konjunkturinstitutet antagit, och blir 100 000 personer i stället för 44 000 personer, skulle det kosta 12 miljarder kronor mer 2021.

FÖRDJUPNING

Alternativt scenario

Utvecklingen i den globala och svenska ekonomin den närmaste tiden är fortfarande mycket osäker. Konjunkturinstitutet anser att nedåtriskerna i basscenariot dominerar. Den dominerande risken för den ekonomiska utvecklingen är spridningen av covid-19-pandemin och hur de åtgärder som vidtas för att bromsa spridningstakten påverkar hushållens och företagens beteende. En ännu allvarigare smittspridning skulle, förutom effekterna på människors hälsa, leda till ytterligare ekonomiska påfrestningar. Global BNP-tillväxt kan bli ännu lägre än i basscenariot på grund av att kraftigare åtgärder införs för att dämpa smittspridning eller att nuvarande åtgärder blir mer långvariga. Produktionsstörningar i olika länder kan bli mer påtagliga, med fler företag som går i konkurs eller får större produktivetsförluster. Det finns också en risk att de åtgärder i form av ekonomiska stödpaket till hushåll och företag som vidtas av olika regeringar inte räcker till. Var och en, eller en kombination av de här faktorerna, kan leda till en lägre BNP-tillväxt i omvärlden i år och nästa år jämfört med basscenariot.

Även den inhemska efterfrågan i Sverige riskerar att bli svagare än i basscenariot. Om mer drastiska åtgärder för att bromsa smittspridningen skulle införas eller om nuvarande åtgärder blir mer långvariga, skulle det kunna leda till en ännu svagare utveckling av hushållens konsumtion jämfört med basscenariot. Det skulle också kunna leda till mer påtagliga produktionsstörningar. Även en ytterligare börsnedgång skulle kunna innebära en sämre utveckling av hushållens konsumtion, via minskad förmögenhet och ökat försiktighetssparande. En likadan effekt skulle uppstå om hushållens förväntningar om den svenska ekonomins utveckling blir mer negativa. Flera av dessa bakomliggande orsaker till en svagare utveckling kan givetvis sammanfalla.

I Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA⁵ kan en sämre utveckling för både världsekonomin och den svenska ekonomin analyseras. I SELMA representeras detta av en lägre efterfrågan på varor och tjänster än i basscenariot både i omvärlden⁶ och i Sverige.⁷

⁵ För en beskrivning av SELMA, se "SELMA – Technical documentation" på www.konj.se.

⁶ Omvärlden representeras i diagrammen av KIX6-länderna, det vill säga samtliga länder i euroområdet samt USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan.

⁷ I SELMA modelleras inte explicit hur en pandemi skulle påverka ekonomin. Utbudsstörningar som exempelvis högre sjukfrånvaro, stängda skolor eller uteblivna leveranser kan inte modelleras explicit i SELMA.

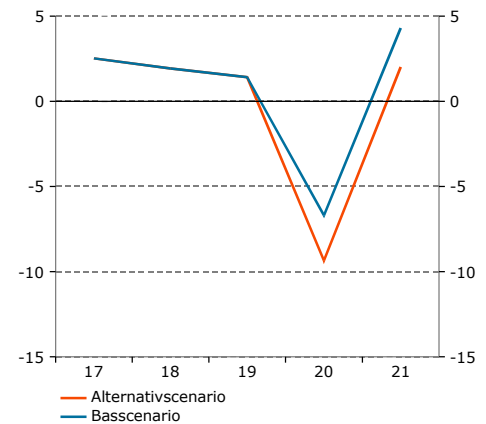
Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med den som beskrivs i basscenariot. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från basscenariot, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

Scenariot är framtaget med hjälp av Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed helt och hållet en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen.

Diagram 16 Omvärldens BNP

Procentuell förändring, fasta priser

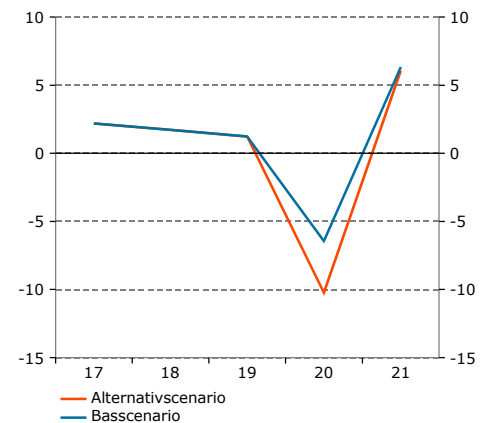

Anm. Omvärlden representeras av KIX6.

Källor: OECD, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 17 Hushållens konsumtion

Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

LÄGRE BNP-TILLVÄXT I OMVÄRLDEN

Det alternativa scenariot illustreras av den röda linjen i diagrammen. I detta scenario antas BNP-tillväxten i omvärlden bli nästan 3 procentenheter lägre än i basscenariot 2020 (se diagram 16).⁸ Nedgången antas vara tillfällig, men omvärldens BNP-tillväxt blir lägre även 2021.⁹

DJUPARE LÅGKONJUNKTUR I SVERIGE

Den lägre efterfrågan i omvärlden relativt basscenariot innebär att efterfrågan på svensk export blir lägre. En lägre inhemsk efterfrågan i Sverige fångas i SELMA av att de svenska hushållen antas vilja konsumera mindre och därmed spara mer under 2020 (se diagram 17). I alternativscenariot blir konsumtionstillväxten nästan 4 procentenheter lägre än i basscenariot 2020. Dessa effekter antas vara tillfälliga.

Den sämre utvecklingen för hushållens konsumtion, investeringar och export bidrar alla till att BNP-tillväxten (se diagram 18) och därmed BNP-gapet blir lägre än i basscenariot 2020 och 2021. KPIF-inflationen blir även den lägre, till följd av lägre importpriser och lägre inhemsk inflation.¹⁰ I alternativscenariot antas att Riksbanken inte sänker reporäntan, utan behåller den på noll procent under hela 2020 och 2021, precis som i basscenariot.¹¹

Arbetslöshet

Arbetslösheten stiger och beräknas bli 3 procentenheter högre än i basscenariot 2021 (se diagram 19). SELMA modellerar antal arbetade timmar i ekonomin men inte arbetslöshet. För att göra en beräkning av hur arbetslösheten skulle utvecklas i alternativscenariot måste vissa antaganden göras. För mer information, se alternativscenariot i *Konjunkturläget* April 2020.

I alternativscenariot antas att finanspolitiken verkar via de automatiska stabilisatorerna, men att ingen diskretionär finanspolitik

⁸ Storleken av nedgången ska inte ses som Konjunkturinstitutets bedömning av effekterna av spridningen av covid-19, utan som ett exempel.

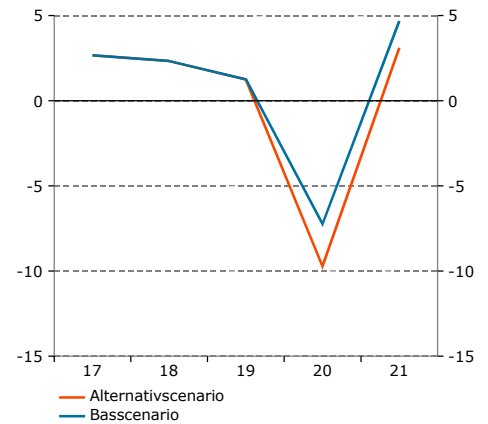
⁹ För en mer utförlig beskrivning av hur omvärldsekonomin påverkas, se alternativscenariot i *Konjunkturläget* April 2020.

¹⁰ För en mer utförlig beskrivning av hur den svenska ekonomin påverkas, se alternativscenariot i *Konjunkturläget* April 2020.

¹¹ Detta ska ses som ett exempel och inte som Konjunkturinstitutets bedömning av den optimala penningpolitiken.

Diagram 18 Svensk BNP

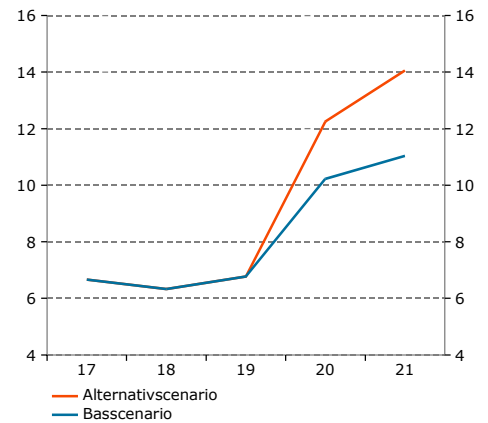
Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 19 Arbetslöshet (beräknad)

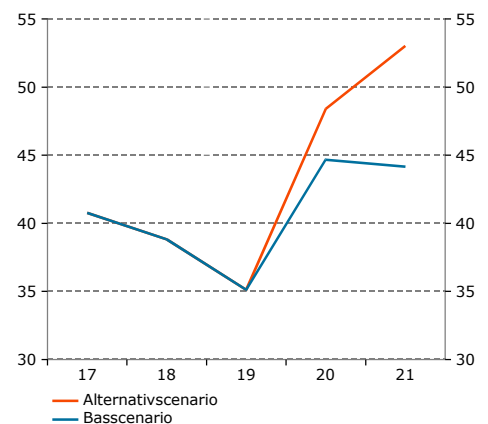
Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 20 Maastrichtskuld

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

bedrivs utöver den som ingår i basscenariot.¹² Lägre skatteintäkter i kombination med högre transfereringar till hushållen jämfört med basscenariot innebär att det finansiella sparandet i offentlig sektor blir lägre. Ett lägre finansiellt sparande och en lägre BNP ger att Maastrichtskulden blir högre jämfört med basscenariot (se diagram 20).

När restriktionerna för att bromsa smittspridning kan lyftas befinner sig ekonomin i en djup lågkonjunktur i kombination med att penningpolitiken har begränsat handlingsutrymme. I detta läge skulle diskretionär finanspolitik av tillfällig natur kunna föras för att få en snabbare återhämtning.¹³

¹² De åtgärder som beslutats och aviserats av regeringen för att mildra effekterna av covid-19 på den svenska ekonomin ingår i bassceniariots finanspolitik.

¹³ Effekten av finanspolitik i en konjunkturedgång när penningpolitiken begränsas av en nedre gräns analyserades i *Konjunkturläget* oktober 2019.